

Marieke Prins

Marieke Prins werkt al een flink aantal jaar in het publieke vastgoed en is actief binnen het platform van Bouwstenen voor Sociaal. We spraken met haar over het systeem van de onderwijshuisvesting.

Door: **Bouwstenen**

Sinds kort is Marieke sectorhoofd Maatschappelijk Vastgoed en Sport bij de gemeente Eindhoven. Daarnaast is ze commissaris bij woningcorporatie Zayaz in Den Bosch. Vanuit die rol, als toezichthouder, ervaart ze heel intens de spanning tussen leefwereld en systeemwereld.

Omvang en fragiliteit

Systemen zijn de afgelopen jaren extreem complex gemaakt. Begrijpelijk, want nog heel recent werd een gebrek aan toezicht vaak gezien als oorzaak van excessen en zelfverrijking. Maar omvang en fragiliteit zijn de ware oorzaak, zegt Nicholas Taleb in zijn boek 'Antifragiel'. Taleb vertelt dat de complexiteit van (toezicht) systemen ervoor zorgen dat ze minder adaptief zijn geworden en slechts op korte termijn schijnzekerheid opleveren. Hij illustreert dit met een

metafoor: "Door het verzamelen van veel data – bijvoorbeeld over de kleur van de ogen van voorbijgangers als je de straat oversteekt – wordt de kans groter dat je die grote vrachtwagen niet ziet aankomen."

Concurrentiestrijd

Pakweg een jaar geleden heb ik mij ondergedompeld in de wereld van onderwijshuisvesting. Ik had er geen verstand van en vond het altijd een mysterieus en complex terrein. Nog steeds is het niet eenvoudig. Het is een domein waarvan het archaïsch taalgebruik zoals 'bevoegd gezag' 'zorgplicht' en 'bekostigingsplafond' illustreert dat de verhoudingen op een versleten leest zijn gestoeld. De termen lijken iets te compenseren dat er niet is: bevoegd gezag en eenzijdige zorgplicht.

Verondersteld onvermogen

Onderwijshuisvesting als systeem gaat niet over flexibiliteit en het accommoderen van recht op goed onderwijs. Het lijkt te gaan om macht en onmacht, over vertrouwen, of het gebrek daaraan, en over een risicoverdeling die niet aansluit op de bestaande verdeling van bevoegdheden. Schoolbesturen voeren onderling een ernstige concurrentiestrijd en zijn het alleen met elkaar eens als ze een blok vormen tegen de gemeente.

De formele relatie tussen gemeente en schoolbesturen bij onderwijs-huisvesting is bij wet gebaseerd op de veronderstelling dat scholen zelf niet in staat zijn om goed voor hun huisvesting te zorgen. Ik vind dat schokkend. Dit ouderwetse vertrekpunt werkt uitermate contra-effectief. Ook kleine organisaties

zouden, bijvoorbeeld door koe-pels en Shared Service Centers te vormen, in de keten hun facilitaire verantwoordelijkheden moeten kunnen waarmaken.

Verkennen en uitdagen

Als ingewikkelde systemen falen, zoals die van onderwijs-huisvesting, worden omissies geborgen. We leggen een extra corrigerende schil rond het tekortschietende oude systeem, maar die zorgt voor nog meer kramp, zoals veel tijd en geld kwijt zijn aan afvinkterrorisme, nog minder ruimte om als mens of organisatie een eigen afweging te maken en situationeel te handelen of de noodzaak tot samenwerking als verlies van controle benaderen. Wat ik wel eens zou willen weten, is of er een nieuw systeem mogelijk is. Een systeem dat verkenning stimuleert, verbinding prikkelt en uitdaagt om verder te kijken dan de gangbare ratio's.

Het is maar een systeem

We hoeven – nee, we kunnen – niet tegen een systeemwereld zijn. Die is namelijk niet te ontkennen. Maar kunnen we binnen het systeem lagen afpellen, opnieuw beginnen, flexibiliseren en toch borgen? Ik hoop het van harte. Niet alleen voor de kinderen maar ook voor de rest van de samenleving.

Ook meedoen?

Het systeem van de onderwijs-huisvesting is onderwerp van gesprek binnen het netwerk van Bouwstenen voor Sociaal. Samen zoeken we naar oplossingen. U kunt meedoen door u aan te sluiten en/of in gesprek te gaan met de Commissie Nijpels tijdens de najaarsbijeenkomst van Bouwstenen op 30 november a.s..

Frits

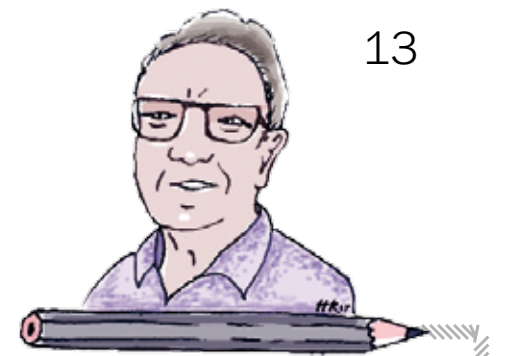
Follow the money

In deze tijd van bezuinigen en krimp is creativiteit in 'ondernemerschap' geboden om ook een onderwijsinstelling financieel draaiende te houden. Daar hoort toekomstgericht personeelsbeleid met flex mogelijkheden bij. Bezuinigen op de mensen voor de klas, is contraproductief. Het is aan de politiek om lerarensalarissen serieus op te pakken. Dat kan door de huidige geldstromen via de lumpsum transparant te maken.

Op zich is het goed dat de discussie over de financiering van het onderwijs eindelijk eens echt goed en in de breedte op gang komt. In de media wordt de suggestie gewekt dat het onderwijs aan een chronische financieel tekort leidt. Het zorgelijk dat de discussie in den Haag meer over partijpolitiek gaat dan over de kwaliteit van het onderwijs.

Bedrijfsmatig

Henk Berg, verantwoordelijke binnen KPMG voor advies aan het onderwijs en accountancy stelde in 2015 vast dat ruim een derde van de onderwijs miljarden wordt opgesoupeerd door mensen die geen directe bijdrage leveren aan dat onderwijsproces. In het basis- en voortgezet onderwijs zou het gaan om ongeveer zes van de ruim zestien miljard euro. Dat is bijna veertig procent van de salarissen. In het hoger onderwijs wordt nog eens één vijfde van de onderwijs-

dersteunende salarissen, ofwel € 800 miljoen uitgegeven aan mensen die geen directe bijdrage leveren aan het onderwijs. Dit betekent dat er dus veel geld niet in de klas terecht komt. Met alle respect voor het feit dat je niet zomaar mensen op straat kunt zetten, wordt ook het onderwijs geacht bedrijfsmatig te denken en te werken. Dat houdt in dat – net als in het bedrijfsleven – voor overtollig of niet goed functionerend personeel een oplossing moet worden gezocht. Realiteit is dat de overheid, de bonden en vaak ook de schoolbesturen weggijken van dit geldverslindende probleem. Beschermen van arbeidsplaatsen door het instandhouden van onduidelijke functies met publiek geld is niet te rechtvaardigen.

Het zou goed zijn om eigentijdse HR-instrumenten toe te passen zoals een vlootshouw, functionerings- en beoordelingsgesprekken, gerichte scholing op competenties, strategische personeelsplanning en mobiliteit. Hierover kunnen in een cao duidelijke afspraken worden vastgelegd. Samen met een instellingsplan zal dit leiden tot het bieden van excellent onderwijs aan de leerling en student. En daar zijn gekwalificeerde vakmensen voor nodig.

Frits Wolters, Schoolfacilities